Utvärdering av ALC-miljöer vid Högskolan i Borås

Susanne Strömberg Jämsvi

Dnr: 1105-25

Innehåll

Inledning **2**
Presentation av ALC-salarna 3
J517 (Loftet) – en high-tech ALC *4*
A604 – en low-tech ALC *4*
A608 – en low-tech ALC *4*
M401- en high-tech ALC *5*
ALC i siffror **5**
Kursverksamhet för studenter 6
Kursverksamhet för undervisande lärare 9
ALC-salar för mötesverksamhet 10
Personer som bokar ALC-miljöer 11
Intervjuer med lärare **13**
Vad det är lärarna uppskattar med ALC-miljöerna 14
Möbleringen i grupper *14*
Närhet till studenter *14*
Flexibilitet i undervisningen *14*
Rummets resurser *14*
Ljud- och ljusmiljön *15*
Varför lärare väljer att undervisa i ALC-miljöer 15
Undervisningsformer *16*
Studenters lärande och engagemang *16*
Möblering *16*
Bekvämlighet – trivsel *16*
Tekniska möjligheter *16*
Hur teknik och andra resurser används i ALC-miljöerna 17
Lärarnas reflektioner kring studenternas upplevelse 17
Konklusion **18**
Framåtblick **19**
Uppföljningar för att bygga kunskap 20
Successiv utveckling av befintliga undervisnings- och lärandemiljöer 20
Kopplingen mellan pedagogisk utveckling och undervisnings- och lärandemiljöer 20
Referenser **20**

Inledning

De undervisnings- och lärandemiljöer som lärare och studenter befinner sig i dagligen spelar roll. De möjliggör och påverkar de aktiviteter som pågår. Föreliggande rapport har som ambition att utvärdera användningen av de undervisnings- och lärandemiljöer som vi benämner ALC – Active Learning Classrooms. Enligt Talbert (2019) finns det ingen enhetlig definition av ALC, men det finns fyra kännetecken som kan sägas karakterisera en ALC-miljö: (1) att det är en lärosal, det vill säga en formell lärandemiljö, (2) att den är avsiktligt designad med attribut som är avsedda att främja studentaktivitet, till exempel möblering i grupper, flyttbara möbler, gemensamma skrivytor och enkel tillgång till lärandestödjande teknik, inkluderat teknisk infrastruktur som eluttag, (3) att den ofta saknar en definierad främre del, vilket innebär att läraren får en odefinierad eller flyttbar position i rummet och (4) att det i salen vanligtvis finns tillgång till verktyg som kan fungera stödjande för studenter, till exempel flera bildskärmar, möjlighet till delning via bärbara datorer eller gruppvisa whiteboardtavlor (ibid., 2019). Med andra ord, en ALC-miljö kan sägas vara en formell undervisnings- och lärandemiljö som är speciellt utformade för att optimera studenters studieaktivitet och förstärka de positiva effekter för lärandet som engagemang i och bearbetning av innehåll har.

Vid Högskolan i Borås har det vid flera tillfällen tagits aktiva beslut om att skapa miljöer som uppmuntrar till en studentaktiverande undervisning. Med utgångspunkt i lärosätets strategier har flera utvecklingsprojekt med fokus på lärandemiljöer genomförts. Fram till 2025 handlade till exempel en av strategierna för att uppnå högskolans mål uttryckligen om *Miljöer för lärande* (Högskolan i Borås – mål och strategier 2021–2025, Dnr 601–20). Den strategin innebar bland annat att vi genom *väl utvecklade och ändamålsenliga fysiska och digitala miljöer skapar en god grund för utbildning*.

Vad gäller ALC-miljöer har HB i två olika projekt vid två olika tidpunkter arbetat med att ta fram underlag för skapandet av sådana undervisnings- och lärandemiljöer. 2016 initierades *Projekt Loftet – ett rum för lärande på Högskolan i Borås* (Dnr 178–16) där det av projektbeskrivningen framgår att lärosätet, som ett led i förverkligandet av ett tredje universitet i Västsverige, vill sätta studenters lärande i centrum genom att bland annat utveckla en lärandemiljö som stödjer och främjar studentcentrerad undervisning. Utformningen av lärosalen skulle bygga på aktuell forskning om lärandemiljöer och intervjuer med lärare och studenter samt inspireras av lärandemiljöer vid andra lärosäten. Lärosalen stod klar att invigas den 17 november 2017 och den totala kostnaden för projektet slutade på drygt 1,7 miljoner. De första åren efter invigningen erbjöds både tekniskt och pedagogiskt stöd automatiskt till lärare i samband med bokningen av lärosalen.

Det andra projektet. *Idéprojekt kring våra lokaler som stödjer ett attraktivt lärosäte – Lärandemiljö* (Dnr 069–22), genomfördes under 2022. I det projektet kopplades utvecklingen av våra lärandemiljöer till högskolans mål om ett attraktivt lärosäte där en av strategierna, som nämnts ovan, handlade om våra miljöer för lärande. Av beslutsunderlaget för projektet framgår att syftet är att ”utveckla och utforma lärandemiljöer som bidrar till högskolans möjlighet att främja en god kunskapsutveckling.” I projektet involverades Akademiska Hus för att leda utvecklingsprocessen i form av en behovsdialog som fick namnet *Framtidens lärandemiljöer vid Högskolan i Borås*. Projektet resulterade i en rapport som kan ses som en handlingsplan där konceptskisser på olika typmiljöer, både med plant golv och med gradäng, beskrivs utifrån ett fokus på flexibilitet och en studentaktiverande pedagogik. Utifrån det här underlaget skapades en ALC gradängsal, M401. Den blev bokningsbar för lärare från och med höstterminen 2024.

Byggkostnaden för det här projektet stod framför allt Akademiska Hus för. HB bekostade inredningen som kostade 245 000 kr. Ett flertal utbildningstillfällen kring lärosalens tekniska resurser har erbjudits sedan den började användas.

Avdelningen Campus och hållbarhet har tillsammans med lärare även renoverat och designat om två lärosalar till ALC-miljöer under 2018 och 2023, A604 och A608. Dessa lärosalar är inte lika påkostade och har inte samma tekniska resurser som J517 och M401 men de är avsiktligt designade för att stödja studentaktivering genom sin möblering, val av flyttbara möbler och tillgång till gemensamma skrivytor. Kostnaden för upprustningen av dessa lärosalar hamnade på 350 000 – 400 000 kr.

Av nedanstående tabell framgår antal platser för varje ALC-miljö, hur många grupper som lärosalen är designad för och när salen var klar att börja användas.

Tabell 1 *Antal platser och grupper för respektive ALC-sal samt år för färdigställande.*

Lärosal	Platser	Gruppbord	Färdigställd
J517	36	6	2017
A604	25	4	2018
A608	42	7	2023
M401	50	10	2024

Presentation av ALC-salarna

De fyra ALC-salarna, J517, A604, A608 och M401 har det gemensamt att de alla är designade för att stödja och uppmuntra en studentaktiverande pedagogik. Samtliga ALC är möblerade för gruppaktiviteter, antingen med fasta runda bord eller med flyttbara bord som arrangerats i grupper. Samtliga ALC har gott om gemensamma skrivytor i form av whiteboardtavlor, antingen i direkt anslutning till grupperna alternativt längs väggarna eller i form av tavlor på hjul. De är också utrustade med rullbara stolar och med textilmatta på golvet. På lärosätets webbplats *Lärosalar och ALC-salar* hänvisas till KronoX[1] för närmare beskrivning av respektive ALC-sal. I KronoX beskrivs varje ALC-miljö på följande sätt under Hjälpmedel:

Tabell 2 *Beskrivning av ALC-salar på Högskolan i Borås 2025*

Sal	Beskrivning	Antal
J517[2]	Hörslinga, Högtalare, TV, Mikrofon, HDMI till Laptop, ALC-sal	36
A604	Dator, Högtalare, Smartboard, HDMI till Laptop, TV, ALC-sal	25
A608	Dator, Projektor, Högtalare, HDMI till Laptop, Hybridmöte, ALC-sal	42
M401	Hörslinga, Mikrofon, Hybridmöte, TV, ALC-sal, Whiteboardtavla	50

Det är tänkt att varje lärare ska kunna få tillräckligt med information kring de hjälpmedel och tekniska resurser som finns i lärosalen vid bokningstillfället. När informationen ges på det här sättet kan det vara svårt att få med all information och det kan även vara svårt för lärare att tolka vad informationen betyder. Ett exempel är att det i J517, A604 och A608 finns HDMI till Laptop. Vad som inte framgår är att det i J517 finns HDMI-uppkoppling för både lärare och studenter, medan det i A604 och A608 endast finns för lärare vid undervisningspulpeten. En annan sak som inte framgår är att J517 är riktningslös, medan övriga ALC-salar har en främre del med en pulpet. Vad gäller whiteboardtavlor så är inte heller det enhetligt informerat kring. I

[1] Lärosätets salsbokningssystem (https://kronox.hb.se/)
[2] I början av 2026 renoverades J517 och beskrivningen i KronoX ser numera ut på följande sätt: Zoomroom, Hörslinga, Högtalare, Mikrofon, HDMI till Laptop, Hybridmöte, TV, ALC-sal

både A608 och M401 finns whiteboardtavlor på hjul, en till varje gruppbord medan det i J517 finns en liten fast whiteboardtavla till varje gruppbord och i A604 finns det stora whiteboardtavlor på väggarna. Övriga attribut som möblering, typ av flexibilitet eller hur ljud- och ljusmiljö ser ut finns i dagsläget inte med i den här beskrivningen.

I det nedanstående presenteras varje ALC-sal lite närmare.

J517 (Loftet) – en high-tech ALC

J517, som är lärosätets första ALC, är designad med ALC-miljöer vid University of Minnesota som förebild. Det har lett till att den här ALC-salen består av fasta runda bord, rullbara stolar, en gruppgemensam skrivyta och en bildskärm på väggen vid varje gruppbord. Varje bord har en styrpanel där gruppen dels kan projicera det de arbetar med på den egna bildskärmen via en HDMI-kabel, dels projicera detsamma på alla skärmarna i rummet. Det finns lösa mikrofoner, en för varje bord, och headset för lärare att använda. För att skapa en bra ljudmiljö finns ljudabsorberande avskärmare över varje bord och textilmatta på golvet. En sak som skiljer J517 från övriga ALC, och som också är en av grundidéerna vid design av ALC, är att rummet inte har någon traditionell riktning. Det finns därmed ingen främre eller bakre del i rummet. Det är tänkt att läraren ska befinna sig i mitten av rummet och guida/instruera studenterna och därför finns där en pulpet med styrpanel och uppkoppling via HDMI-kabel. Dock gjordes en kompromiss vid utformningen av J517 och en extra pulpet placerades så den som ville skapa en främre del kunde göra det. När läraren projicerar något på bildskärmarna kan studenterna välja att titta på vilken skärm som helst, vilket innebär att studenterna inte nödvändigtvis behöver vara riktade mot den som talar. När riktningen inte är självklar utmanar det våra vanliga sätt att se på de roller som lärare och studenter har i en undervisningssituation. Det påverkar vilken undervisning som är optimal i rummet och det ställer andra krav på förberedelser både för lärare och studenter. Det kan upplevas som frustrerande och provocerande för lärare och studenter som inte är förberedda på den här typen av lärosal. Utifrån detta lyfte lärarna vid University of Minnesota fram hur avgörande pedagogisk kompetensutveckling, inte bara teknisk, är för lärarna när den här typen av lärosal byggs.

A604 – en low-tech ALC

A604 är en ALC som skapades i en undervisnings- och lärandemiljö som var svårmöblerad. Rummet är brett och smalt på samma gång. Det finns enbart 25 platser i rummet och det är få kurser som har behov av en föreläsningsbaserad lärosal som rymmer så få. I de högskolepedagogiska kurserna är deltagarantalet ofta färre än 25 och samtidigt har de kurserna ett pedagogiskt upplägg med hög grad av gruppaktiviteter, diskussioner, erfarenhetsutbyten och workshops. Den högskolepedagogiska verksamheten saknade en lärosal för ett mindre antal deltagare som var designad för studentaktiverande undervisning och som samtidigt gick att möblera om relativt enkelt. Det ledde till att salen gjordes om till en ALC-sal med gruppmöblering i utgångsläget, lätta och flyttbara bord, stolar på hjul, stora whiteboardtavlor och en textilmatta för en dämpad och behaglig ljudmiljö. Det fanns ingen speciell budget för renoveringen av den här salen, allt skulle rymmas inom befintlig budget, vilket gjorde att det inte gick att uppgradera tekniken i rummet. I dagsläget finns där en stor TV-skärm som enbart en i taget kan koppla upp sig mot. Det finns gott om gemensamma skrivytor i form av whiteboardar på två av väggarna.

A608 – en low-tech ALC

A608 är en relativt stor ALC som likt A604 skapades i ett rum som också var svårt att möblera. Rummet var tidigare uppdelat i två avdelningar utan rumsavdelare där en del var möblerad som

biosittning och en del med en stor svängd soffa och sittpuffar. Framför biosittningen fanns en lärarpulpet med styrpanel, en whiteboardtavla samt en projiceringsduk för en takprojektor. Framför soffan och sittpuffarna fanns en Smartboard. Lärosalen var institutionsägd och användes framför allt för undervisning i lärarprogrammen. Den var designad så att studenter och lärare sömlöst skulle kunna gå från föreläsning till diskussion i grupper eller helgrupp. Smartboarden var tänkt som ett studentaktiverande hjälpmedel. I samband med att lärosalen blev högskolegemensam gjordes den om till en ALC-miljö inom befintlig budget. Det gjorde att den tekniska utrustningen behölls inklusive lärarpulpeten. I nuläget har den, i likhet med A604, gruppmöblering i utgångsläget, lätta och flyttbara bord, stolar på hjul och textilmatta. I den här lärosalen fanns redan ljudabsorbenter på väggarna, vilket tillsammans med textilmattan ger en dämpad ljudmiljön. För att studenterna ska ha tillgång till egen skrivyta finns det flyttbara whiteboardar i rummet, en till varje grupp.

M401- en high-tech ALC

M401, som är lärosätets senaste ALC-miljö, är en ALC-gradängsal med mycket inbyggd teknik. Den består av tre gradänger. På den nedersta gradängen finns en lärarpulpet riktad in mot rummet samt fyra gruppbord närmast nästa nivåskillnad. På lärarpulpeten finns en styrpanel för all teknik i rummet. Från den styrs bildvisning, ljud och ljus samt hybridundervisning. På den mellersta gradängen finns fyra gruppbord. Den översta avsatsen är förberedd för två grupper och där är bordsytan förhöjd vilket ger möjlighet för den som vill att stå. Varje grupp har tillgång till eluttag samt HDMI-kabel för bärbar dator. Det finns fyra stora TV-skärmar i rummet, två längst fram och två längst bak. Det finns flyttbara whiteboardar i rummet, en till varje grupp. Längst fram finns vertikalt skjutbara whiteboardar monterade i skensystem. Rummet har textilmatta på golvet, lätta och hjulförsedda stolar samt tre olika typer av mikrofoner – headsets, lösa mikrofoner och takmikrofoner. M401 är resultatet av den behovsdialog som genomfördes tillsammans med Akademiska Hus 2022 (se kort beskrivning ovan). Den skapades utifrån en önskan om en lärosal som kunde möta behovet av både föreläsningsbaserad och studentaktiverande undervisning och samtidigt kunde erbjuda ett hybridupplägg för undervisningen.

ALC i siffror

I det här avsnittet redovisas på olika sätt den bokningsstatistik som finns för de fyra ALC-miljöerna på HB, J517, M401, A608 och A604. Statistiken är hämtad från KronoX i januari 2025 och innefattar samtliga bokningar under 2024[3]. Lärosalarna har bokats totalt 791 gånger med en sammanlagd bokningstid om 2329 timmar. De aktiviteter som har bokats kan delas in i tre kategorier: (1) kursverksamhet för studenter, (2) kursverksamhet för undervisande personal i form av högskolepedagogiska kurser och (3) olika typer av möten. De som har bokat kommer från högskolans samtliga verksamheter.

Tabell 3 *Antal bokningar för varje aktivitetskategori*

Aktivitet	**Antal bokningar**
Kursverksamhet för studenter	524
Kursverksamhet för undervisande personal	60
Möten	207

[3] M401 färdigställdes under 2024 och har endast kunnat bokas sedan augusti samma år.

I det nedanstående redovisas de här tre aktiviteterna var för sig.

Kursverksamhet för studenter

Av KronoX framgår inom vilka ämnesområden som bokningar för kurser gjorts. De delas i systemet in i följande områden utifrån organisationstillhörighet: Arbetsliv och välfärd, Biblioteks- och informationsvetenskap, Ekonomi, Informationsteknologi, Pedagogik, Polisiärt arbete, Teknik, Textil och Vårdvetenskap. Hur bokningarna för kursverksamhet fördelar sig efter ämnesområde framgår av diagrammet nedan (Figur 1).

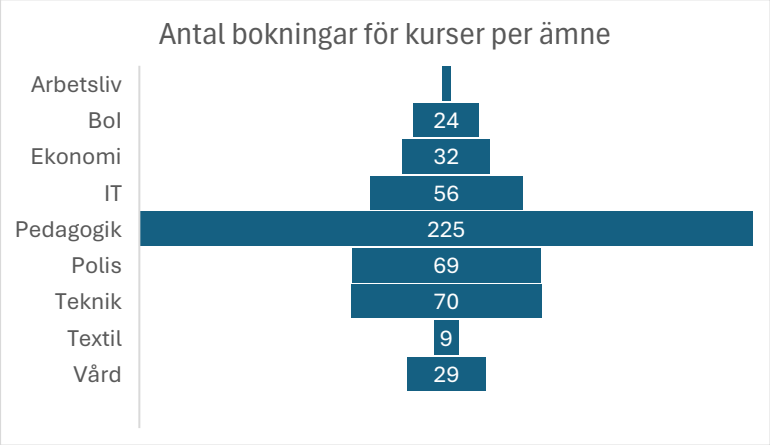

Figur 1 *Diagram över antal bokningar för kursverksamhet per ämnesområde för samtliga ALC*

De absolut flesta bokningarna har gjort inom ämnesområdet Pedagogik (225), följt av Teknik (70), Polis (69) och IT (56). Minst antal bokningar av en ALC-sal har ämnesområdet Arbetsliv och välfärd (3) följt av Textil (9) gjort. En förklaring till pedagogikämnets stora antal bokningar kan vara att ALC-salarna A608 och A604 tidigare tillhört Institutionen för pedagogik samt ligger i nära anslutning till övriga undervisningslokaler som används i lärarutbildningarna. Dessutom har lärarna inom ämnet Pedagogiskt arbete sina kontor i närheten.

När vi lyfter bort A608 och A604, som visserligen är möblerade för att stödja studentaktiverande undervisning, men som saknar den teknik som ofta finns en i ALC-miljö, får vi en annan bild när det gäller bokningarna. Totalt har J517 och M401, som båda är utrustade med teknik för att underlätta studentengagemanget, bokats 234 gånger för olika kurser. Bokningarna för de här två ALC-miljöerna efter ämnesområde fördelar sig enligt diagrammet nedan (Figur 2).

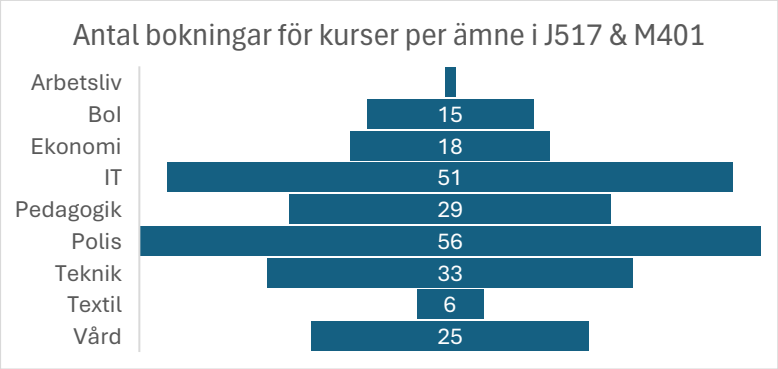

Figur 2 *Diagram över antal bokningar för kursverksamhet per ämnesområde för J517 och M401*

Bokningsmönstret ser då annorlunda ut jämfört med om även A608 och A604 tas med. Ämnesområdena IT (51) och Polis (56) har flest antal bokningar, medan Arbetsliv och välfärd (1) samt Textil (6) fortfarande har minst antal. Jämför vi siffrorna med bokningsstatistiken för

samtliga ALC-salar framgår att Pedagogik framför allt använder sig av A608 och A604 och enbart i 13% av fallen bokar J517 och M401. För IT, Polis och Vård gäller det omvända. I 91% av fallen bokar IT någon av de två ALC med mycket teknik. För Polis avser 81% bokningar av J517 eller M401 och för Vård är siffran 86%. För övriga ämnesområden fördelar sig valet mellan de två typerna av ALC, high-tech och low-tech, jämnare.

De olika ALC-salarna har bokats totalt 524 för olika kurser. Antalet bokningar per ALC skiljer sig inte så mycket åt för de lärosalar som varit bokningsbara hela året, A604, A608 och J517, medan för M401, som bara varit bokningsbar under höstterminen är antalet bokningar betydligt lägre (se Figur 3)

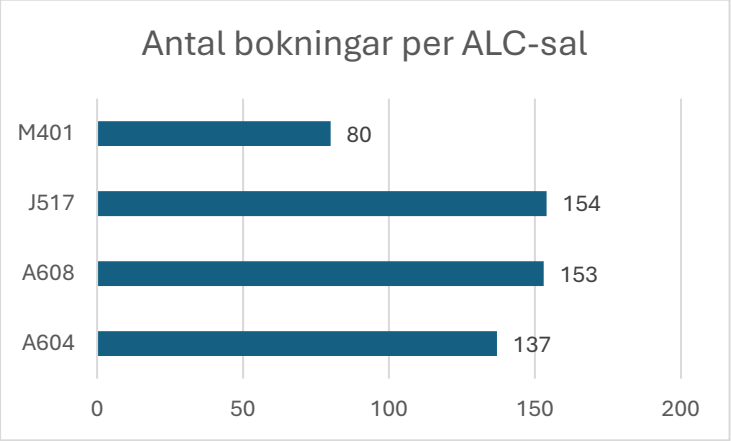

Figur 3 *Diagram över antal bokningar per ALC-sal*

Kompenserar vi för att den nya ALC-gradängsalen enbart kunnat bokas under hösten och i stället tittar på bokningsfrekvensen blir det tydligt att M401 varit eftertraktad för kursverksamhet. Lärosalen har bokats knappt 4,4 gånger/vecka under hösten, att jämföra med J517 och A608 som bokats drygt 3,8 gånger/vecka samt A604 som bokats drygt 3,4 gånger/vecka. Den totala tiden som salarna varit bokade under 2024 är 1507 timmar. I tid per ALC-sal fördelar den sig på följande sätt:

Tabell 4 *Antal timmar bokade per ALC samt genomsnittlig bokningstid per vecka*

Sal	Antal timmar	Genomsnitt per vecka
A604	415	≈ 10h 20 min
A608	461	≈ 11h 30 min
J517	456	≈ 11h 20 min
M401	175	≈ 10h 50 min[4]

I genomsnitt är en ALC-sal bokad mer än tio-elva timmar per vecka och det verkar inte vara så stor skillnad mellan de olika salarna.

De fyra ALC-miljöerna har bokats av 35 olika program under 2024 och för 84 olika studentgrupper. Flest bokningar har gjorts av Polisprogrammet följt av de olika lärarprogrammen – Förskollärarutbildningen, Grundlärarutbildningen F-3 och 4–6 samt Ämneslärarutbildningen. Andra utbildningar som bokat ALC-miljöer i relativt hög omfattning är Affärsutvecklarprogrammet Bygg och Fastighet, Bibliotekarieprogrammet,

[4] För M401 har 16 veckor i stället för 40 veckor använts för beräkningen av genomsnittlig bokningstid, eftersom bokningsdata är för helåret 2024 och M401inte var bokningsbar under VT24.

Dataekonomprogrammet, Systemarkitektutbildningen samt Sjuksköterskeutbildningen. Av tabellen (Tabell 5) framgår hur bokningarna för de tio program som bokat en ALC flest gånger fördelar sig mellan de två typerna ALC high-tech (J517 & M401) och ALC low-tech (A604 & A608).

Tabell 5 *Antal bokningar per program och ALC samt antal studentgrupper per program*

Program	**J517**	**M401**	**A604**	**A608**	**Antal bokningar**	**Antal student-grupper**
Polisprogrammet (120hp)	56	-	10	3	69	5
Förskollärarutbildning (210hp)	4	-	20	31	55	5
Grundlärarutbildning, årskurs 4–6 (240hp)	-	-	20	32	52	5
Affärsutvecklarprogrammet, Bygg Fastighet (180hp)	9	1	29	2	41	4
Ämneslärarutbildning, årskurs 7–9, sv-en (240hp)	-	-	20	16	36	2
Grundlärarutbildning, fö-klass - årskurs 1–3 (240hp)		1	7	26	34	5
Sjuksköterskeutbildning (180hp)	21	-	2	2	25	5
Dataekonomutbildning (180hp)	19	1	-	2	22	3
Systemarkitektutbildning programutveckling (180hp)	2	20	-	-	22	2
Bibliotekarieprogrammet (180hp)	9	-	4	5	18	3

I likhet med det som nämnts tidigare bokar lärarprogrammen i huvudsak de ALC-salar som finns i den byggnad som merparten av lärarutbildningarna bedrivs i, det vill säga A-byggnaden. Endast Förskollärarutbildningen och Grundlärarutbildningen för förskoleklass och årskurs 1–3 har vid enstaka tillfällen bokat någon av de mer tekniskt utrustade ALC-miljöerna, J517 och M401. Det motsatta gäller för utbildningarna för sjuksköterskor, dataekonomer, systemarkitekter och bibliotekarier, som framför allt bokas i J517 eller M401, när det gäller ALC.

Utifrån tillgängliga bokningsdata går det inte att säga exakt hur många studenter som har fått erfara en ALC-miljö under sin utbildning. Det enda som framgår är hur många olika studentgrupper inom ett program som haft undervisning där. Det går exempelvis att utläsa att de tio program som bokar ALC mest står för 71% av bokningarna (374 av 524), men bara för 46% av antalet studentgrupper (39 av 84). Det innebär att de flesta studenter som erfar en ALC-miljö gör det relativt sällan.

Det går även säga något om vilka undervisningsformer som används i en ALC utifrån bokningsinformationen. Av de 524 bokningarna för kursverksamhet framgår det vid 373 tillfällen vilken form som används (se Figur 4). De bokningar där det inte framgår har det i stället angetts innehållet för kurstillfället eller inte angetts något alls. De två vanligaste undervisningsformerna som uppges är seminarium (93) och workshop (86). Därefter kommer föreläsningsformatet i form av föreläsning (51) och föreläsning+ (17). Det senare innebär att det uppges att det inte enbart bedrivs föreläsning utan även någon annan undervisningsform. Det uttryckt som föreläsning + diskussion (7), föreläsning + seminarium (2) eller föreläsning + workshop (8).

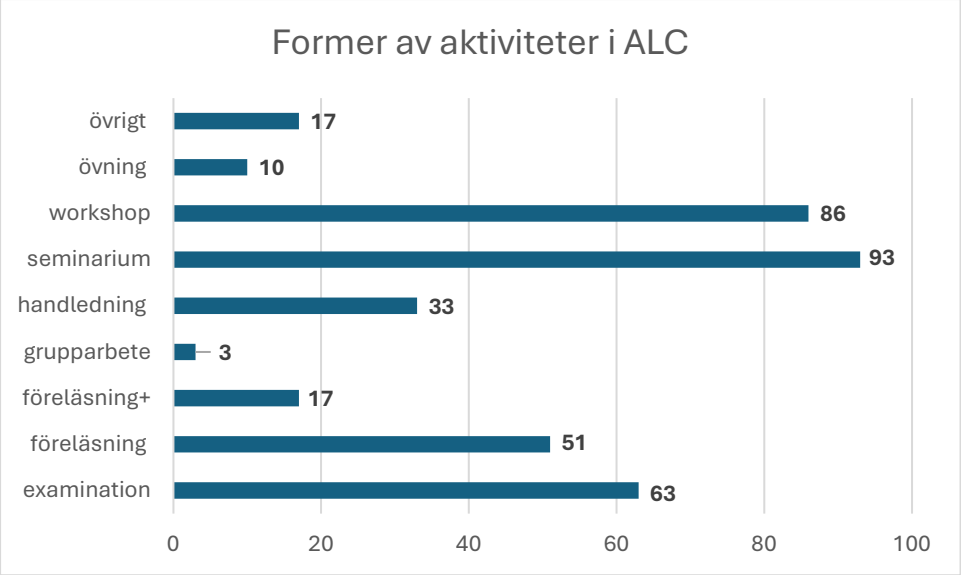

Figur 4 *Diagram över olika former av aktiviteter i ALC-miljöerna*

ALC-miljöerna används även för examinationer av olika slag. Av diagrammet (Figur 4) framgår att de har bokats för någon form av examination vid 63 tillfällen. Det går vid flertalet av bokningarna inte att utläsa vilken examinationsform det handlar om, men det framgår att det kan handla om muntlig examination (1), examinerande seminarium (21) eller examinerande workshop (3).

Andra undervisningsformer som kan utläsas av bokningsdata är handledning (33), någon sorts övning (10) eller grupparbete (3). Kategorin övrigt innefattar former som benämns som genomgång och introducerande undervisning, presentation och redovisning samt laboration. För att få en mer fullständig bild av vilken sorts undervisning som bedrivs i ALC-miljöerna hänvisas till intervjuerna med lärarna som redogörs för längre fram i rapporten.

Kursverksamhet för undervisande lärare

Den andra typen av aktivitet som ALC-miljöerna används till är kompetenshöjande aktiviteter för lärosätets undervisande personal i form av högskolepedagogisk kursverksamhet. Under 2024 bokades ALC-salar 60 gånger för den typen av verksamhet och dessa bokningar fördelar sig mellan de fyra lärosalarna enligt diagrammet (Figur 5). Om miljöerna delas in i de med få tekniska hjälpmedel (low-tech-salar) och de med mycket tekniska hjälpmedel (high-tech-salar) så fördelar sig bokningarna på följande sätt: Low-tech-salarna bokades 43 gånger, A604 (21) och A608 (22). High-tech-salarna bokades 17 gånger, J517 (14) och M401 (3).

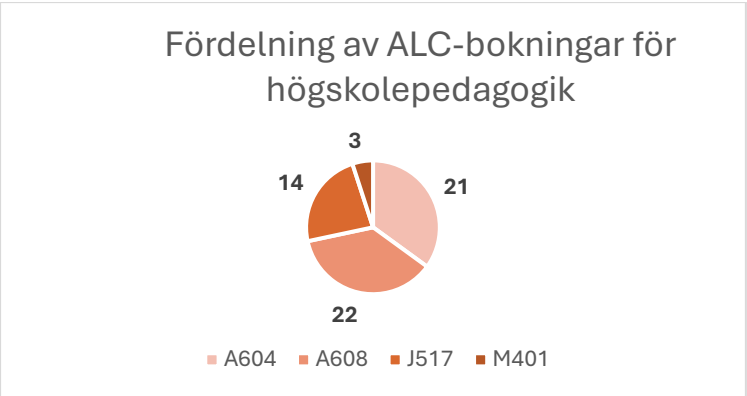

Figur 5 *Diagram över antal bokningar för pedagogisk kompetensutveckling*

ALC-salarna har bokats både för högskolepedagogiska kurser som riktar sig till hela lärosätet, det vill säga kurser som ingår i den behörighetsgivande utbildningen (BHU), fristående kurser samt kurser för doktorandhandledning, och för förberedande pedagogiska kurser som enbart riktar sig till undervisande poliser i polisutbildningen. Antalet bokningar för de olika målgrupperna och lärosalarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Tabell 6 *Antal bokningar för kursverksamhet för undervisande personal*

ALC-sal	Högskolepedagogik öppen för alla	Pedagogisk intro-kurs polislärare
A604	14	7
A608	17	5
J517	2	12
M401	-	3

Det framgår av bokningarna att de lärare som deltar i högskolepedagogisk kursverksamhet vid ett eller flera tillfällen får möjlighet att erfara och därmed bekanta sig med en eller flera ALC-miljöer.

ALC-salar för mötesverksamhet

Den tredje typen av aktivitet som ALC-miljöerna används till är för olika sorters möten exempelvis arbetsplatsträffar (APT), avdelnings- och institutionsmöten, projektmöten och kollegium, kurslagsmöten, studiebesök, temadagar och specialevenemang. Inledningsvis i rapporten nämns att detta gjorts 207 gånger av de totalt 791 bokningarna för 2024. Det innebär att drygt 26% av bokningarna av ALC-salar är för olika former av möten. Bokningarna är fördelade relativt jämnt mellan de olika salarna (Figur 6), förutom A604 som bokats för möten i något lägre utsträckning. M401, som bara varit bokningsbar under hösten, har haft en något högre bokningsfrekvens än övriga. Knappt 2,3 gånger/vecka[5] genomförs möten där, jämfört med J517 och A608, som haft bokningsfrekvenser på 1,5 samt 1,7 gånger/vecka[6].

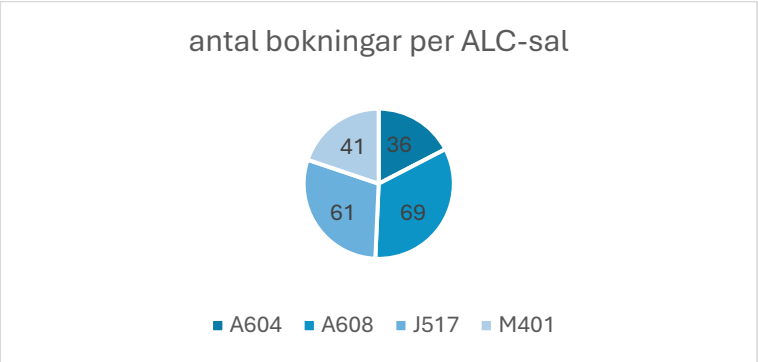

Figur 6 *Diagram över bokningar per ALC-sal för mötesverksamhet*

Det är många verksamheter på högskolan som bokar ALC-salar just för möten. Delar vi upp verksamheten i områdena Akademi 1 (A1), Akademi 2 (A2), Akademi 3 (A3), Akademi 4 (A4),

[5] Beräknat på 18 veckor för hösten 2024.
[6] Beräknat på 40 veckor för helåret 2024. Hade beräkningen gjorts på 42,5 veckor (1700h/40), hade bokningsfrekvensen blivit: 1,4 för A604 och 1,6 för A608.

Verksamhetsstöd (VS) och Rektor blir det tydligt att VS är den organisation som står för majoriteten av mötesbokningarna i ALC. Drygt hälften av alla bokningar görs av VS.

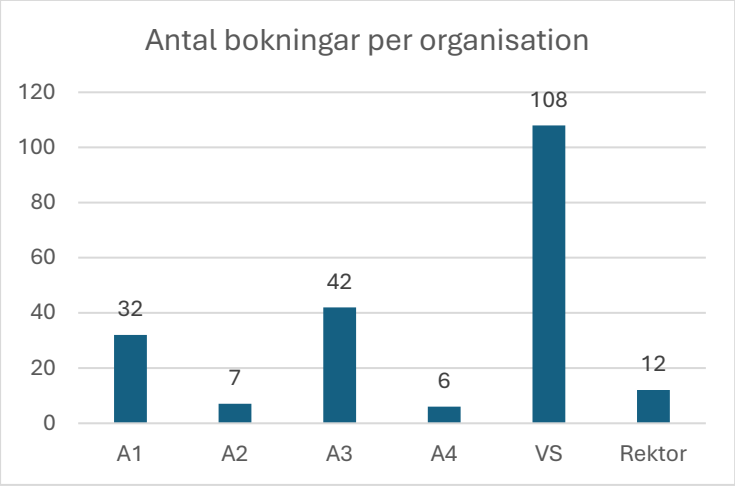

Figur 7 *Diagram över antal bokningar för möten fördelat på organisation*

VS är en organisation med många separata verksamhetsdelar. Alla verksamheterna inom VS har någon gång under året bokat en ALC-sal för möten (Figur 8). I VS-bokningarna ingår även möten som Studentkåren bokar, totalt 11 under året samt bokningar för reparationer, totalt två tillfällen 2024. Inkluderat i bokningarna för Rektor är FoU-nämndens möten, 5 bokningar.

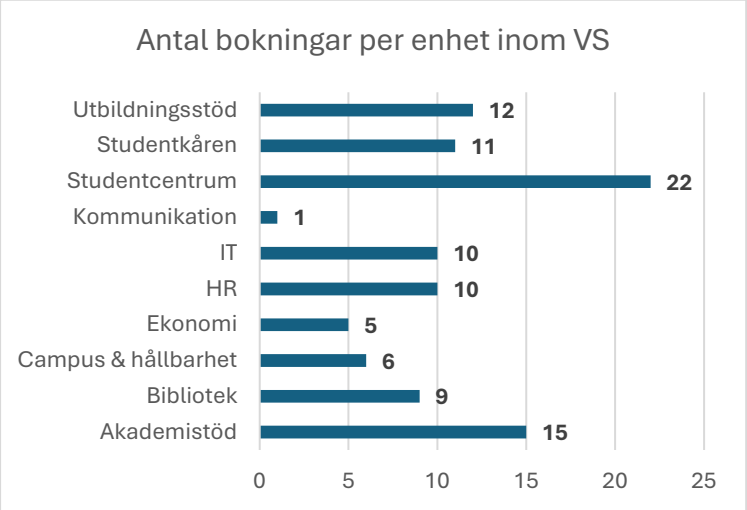

Figur 8 *Diagram över antal bokningar inom VS fördelat på respektive avdelning*

Även akademierna använder ALC-miljöer för sina möten. Det handlar både om gemensamma möten på akademi- och institutionsnivå och om möten som enskilda grupperingar inom akademin bokar, till exempel kurslag och kollegier.

Personer som bokar ALC-miljöer

En fråga som kan vara värd att undersöka är hur spritt användandet av ALC-miljöer är på lärosätet. En indikator på det kan vara hur distributionen av bokningarna ser ut i organisationen utifrån var individerna som bokar är anställda. Av tillgängliga bokningsdata framgår att det är 234 olika personer som bokat någon eller flera av ALC-salarna under 2024. När denna data analyseras 2026 finns inte alla personer längre kvar på lärosätet men 209 är fortfarande anställda, vilket gör att det är möjligt att säga något om bokningsmönstret utifrån dessa

personers organisatoriska tillhörighet. Inledningsvis i rapporten konstaterades att ALC-salarna varit bokade 791 gånger. Det är dock endast 760 bokningar[7] som innehåller analyserbar information på individnivå. De 25 personerna som bokat en eller flera ALC under 2024 men inte längre är anställda på HB stod för 89 bokningar. Inte heller dessa bokningar tas med i analysen av individers bokningar, vilket innebär den bygger på de resterande 671 bokningarna.

Om vi utgår från den övergripande organisationen med akademier, verksamhetsstöd och rektorsfunktion sticker Akademi 3 ut genom att vara den organisatoriska enhet som har flest individer (75) som bokar ALC-miljöer (Figur 9). Sannolikt hänger det ihop med närheten till salarna. Kontoren för personal på två av institutionerna (IPA och IIT) ligger nära vardera två ALC-salar – personalen på IPA har nära till A604 och A608 och personalen på IIT har nära till M401 och J517. Övriga akademier har betydligt färre antal individer som bokar en ALC.

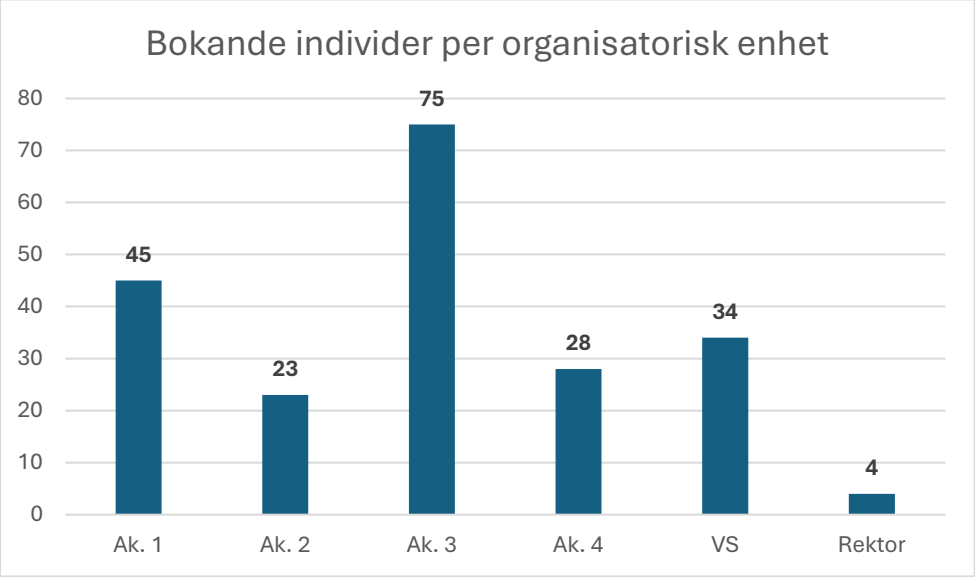

Figur 9 *Diagram över antal individer per organisatorisk enhet som bokat ALC*

De 24 personer som bokat en ALC-miljö 10 gånger eller fler står för mer än hälften av bokningarna, totalt 365 bokningar. Antalet bokningar för den här gruppen varierar mellan 10 och 33 (Tabell 7).

Tabell 7 *Antal högfrekventa bokare per organisatorisk enhet inklusive antal bokningar*

Org. enhet	Antal individer med 10 bokningar eller fler	Totalt antal bokningar
A1	1	33
A3-BoI	1	14
A3-IIT	3	35
A3-IPA	11	180
A4	5	68
VS	3	35
Totalt:	24	365

[7] De bokningar som tagits bort är de som saknar signatur eller där hela/delar av enheter lagts med i bokningen (15 till ett 70-tal namn fanns med). Kritik kan riktas mot att de inte tas med om syftet är att rikta ljuset mot hur bred spridning erfarandet av ALC-miljöerna är på lärosätet. Jag har dock valt att synliggöra spridningen utifrån ett intentionellt syfte, dvs att det finns en intention eller anledning att en ALC bokats. Den sannolikheten är större om en eller ett fåtal lärare bokat lokalen.

Även om spridningen av individer som bokar en ALC är relativt stor i organisationen (234 olika personer) så är det ett mindre antal som i hög utsträckning bokar en sådan sal. Som framgår av tabellen (Tabell 7) har A3 flest högfrekventa bokare av ALC-salar. Det är ju också den akademi som har flest antal lärare som under året bokat en ALC (Figur 9). Från A3 är det 15 olika lärare som tillsammans har bokat ALC-salar 219 gånger. Vad gäller övriga akademier finns det någon eller några lärare från A1 och A4 som också i hög utsträckning bokat en ALC. Däremot är det ingen lärare från A2 som har bokat en ALC fler än 10 gånger under året. Även inom Verksamhetsstöd finns det några personer (3) som i hög utsträckning bokat en ALC-miljö för möten.

Sammanfattningsvis visar analysen både en bredd och en koncentration i användningen av ALC-miljöerna. Många personer från olika delar av organisationen har bokat salarna vid något tillfälle, men mer än hälften av de analyserade bokningarna har gjorts av endast 24 personer. Den breda spridningen av lärare och TA-personal som bokar ALC-salar bör därför inte utan vidare tolkas som att ALC-miljöerna är brett etablerade i lärosätets verksamhet. Snarare framträder ett mönster där miljöerna används regelbundet av en mindre grupp, medan övriga använder dem mer sporadiskt.

Intervjuer med lärare

Bokningarna av ALC-salar i KronoX under 2024 involverade 234 unika personer, vilket framgår ovan. För att få vetskap om kvalitativa aspekter av användandet av salarna intervjuades personer som bokat dem. I rapporten ligger fokus framför allt på ALC-salarnas användning i relation till undervisning varför ett antal urvalskriterier togs fram för att hitta lämpliga personer att intervjua. Urvalskriterierna var: (1) att de hade bokat ALC-salar minst 10 gånger, vilket skulle säkerställa en viss mängd av erfarenhet, (2) att de skulle ha använt minst tre av de fyra salarna, vilket skulle säkerställa en viss bredd på erfarenhet och (3) att salarna inte hade varit bokade av VS eller Rektors stab, vilket skulle säkerställa att bokningen avsåg undervisning. Det första kriteriet uppfylldes av 26 personer. Dessa personer stod för totalt 394 bokningar. Det andra kriteriet uppfylldes av 10 personer. Fyra av dessa hade bokat samtliga fyra salar vid ett eller flera tillfällen. Av dessa 10 personer uppfylldes det tredje kriteriet av 7 lärare, som tillsammans hade 153 bokningar av våra fyra ALC-miljöer. Samtliga dessa fick en förfrågan om intervju kring sin användning och erfarenhet av ALC-salarna och samtliga tackade ja (Tabell 8).

Tabell 8 Ämnesområde för intervjuade lärare inklusive antal bokningar per ALC

Lärare	**Institution**	**Antal bokningar**			
		J517	M401	A608	A604
1	Polisiärt arbete	12	3	5	7
2	Bibliotek- och informationsvetenskap	8	1	2	3
3	Pedagogiskt arbete	6	12	1	
4	Pedagogiskt arbete	1		11	9
5	Informationsteknologi	5	5	1	
6	Pedagogiskt arbete		13	14	2
7	Resursåtervinning och samhällsbyggnad	1	2	2	28
	Totalt:	**33**	**36**	**35**	**49**

Vad det är lärarna uppskattar med ALC-miljöerna.

Det framträder en relativt bred bild när lärare berättar vad det är de uppskattar med en ALC-miljö. Jag har valt att redogöra för det i form av fem kategorier: *Möblering i grupper*; *Närhet till studenter*; *Flexibilitet i undervisningen*; *Rummets resurser* samt *Ljud- och ljusmiljön*. Kategorierna är illustrativa för vad lärare väljer att ta upp som viktigt och centralt när de beskriver den ALC-miljö de undervisar i.

Möbleringen i grupper

Lärarna uppskattar att det i en ALC-miljö är möblerat i grupper, att de därmed slipper börja med att möblera om. De framhåller vikten av att enkelt kunna skapa undervisning där studenterna arbetar tillsammans och dessa lärosalar gör det enkelt att skapa gruppkonstellationer. Lärare som väljer att använda ALC vill åstadkomma samtal och samarbete mellan studenter i undervisningen. De framhåller vikten av att studenter aktiveras vid kurstillfällena och då underlättas det av rummens gruppmöblering.

Närhet till studenter

Det sätt som ALC-miljöer är utformade skapar en närhet mellan lärare och studenter, vilket bidrar till bra kommunikation. Lärarna uppger att de lätt får överblick och kan se och följa studenternas engagemang. De poängterar hur t.ex. ALC-gradäng (M401) ger en extra bra överblick där läraren lätt kan ha kontakt med alla studenter. Lärarna framhåller också att det är lätt att röra sig mellan grupperna och på så sätt ha en nära dialog med varje grupp. Lärarna upplever också att de kan vara mer aktiva och stödjande i direkt kontakt med studenterna och att det möjliggörs genom designen i själva miljön.

Flexibilitet i undervisningen

När vi talar om flexibilitet i undervisningssammanhang menar vi ofta flexibilitet i tid och rum, där asynkron undervisning på distans brukar utgöra typexemplet på en flexibel undervisnings-design. Lärarna i den här utvärderingen talar om flexibilitet i relation till ALC-miljöerna på ett annat sätt. De lyfter framför allt upp möjligheten till flexibla undervisningsformer. De poängterar att ALC-salarna stödjer och möjliggör allt från handledning och kamratgranskning till workshops och seminarier. Möbleringen är en sak som stödjer detta och tekniken en annan. M401 tas som exempel på att det enkelt, utan att studenterna behöver förflytta sig, går att växla mellan föreläsning och grupparbete – rummet är förberett för båda. I de fall som ommöblering behövs mellan olika former, t.ex. från helgruppsseminarium till grupparbete, underlättas detta genom att borden är lätta och stolarna har hjul.

Rummets resurser

Lärarna uppskattar ett antal av de resurser som ALC-miljöerna är utrustade med, både de som har med digital teknik att göra och de som är mer analoga. De lyfter framför allt fram följande fyra: (1) whiteboardar, (2) bildskärmar, (3) mikrofoner och (4) strömuttag.

Lärarna är otroligt positivt inställda till att det finns mycket whiteboardyta i alla ALC-salar. I två av dem är de fasta – i J517 (Loftet) finns en liten väggfast whiteboard till varje gruppbord och i A604 finns två hela väggar med whiteboardar. I två av salarna är de flyttbara – i både A608 och M401 finns relativt stora rullbara whiteboardtavlor i samma antal som antalet gruppbord. Lärarna framhåller att de tycker om att varje grupp har en egen whiteboard. Det är något som underlättar för studenterna att vara aktiva, till exempel när de använder dem för att sortera och visualisera tankar och diskussioner. Lärarna lyfter också fram att de flyttbara

whiteboardtavlorna används som avskiljare i rummen för att skapa små rumsliga enheter i rummet, vilket de ser främjar fokus och samarbete.

En annan resurs som lärarna uppskattar är bildskärmarna. I J517 finns bildskärmar till varje gruppbord. En av lärarna poängterade att just bildskärmarna är den största anledningen till att hen väljer att vara i J517, för att då kan varje grupp få innehållet för kurstillfället visualiserat nära gruppen, vilket gör att det syns tydligt och gör det enklare för studenterna att aktivt arbeta med. I övriga ALC-miljöer saknas bildskärmar i direkt anslutning till grupperna. Den enda av de övriga salarna som har ett flertal bildskärmar är ALC-gradängsalen (M401) – där finns fyra skärmar, två längst fram och två längst bak. Lärarna uppger att de uppskattar placeringen av dem för sin undervisning.

Tillgången till mikrofoner är en tredje resurs som uppskattas av lärarna. Mikrofoner gör att det är lättare för läraren att nå ut till hela gruppen, speciellt när hen behöver påkalla uppmärksamhet under tiden studenterna är engagerade i aktiviteter. Motsatsen gäller också, det vill säga att lärarna upplever det svårt att påkalla uppmärksamhet i en ALC-sal som är relativt stor om det inte finns någon mikrofon. Detta gäller för A608, som har en ALC-möblering men där läraren positioneras i ena änden av lokalen (inte centralt som brukligt är i ALC-miljöer). Det gör att avståndet till studentgrupperna längst ner i lokalen blir lång och i en sådan miljö hade mikrofon kunnat överbrygga detta avstånd. Mikrofoner blir även avgörande för de lärare som bedriver hybrid undervisning. När det gäller M401, som i nuläget är den enda av ALC-miljöerna som är designad för hybrid undervisning[8], uppskattas ljudsystemet i stort, både hur bildskärmarna och kamerorna är placerade.

Den sista resursen som lärarna lyfter är både självklar och förvånande. Det handlar om antalet strömuttag. I två av ALC-miljöerna (J517 och M401) finns det strömuttag vid varje gruppbord. Att det finns gott om strömuttag i en lärosal är något som lärarna tycker borde vara självklart. Dagens studenter har ett digitalt arbetssätt och det blir ett hinder för dem om det finns för få strömuttag i en lärosal. En av lärarna vittnar om att studenterna letar upp strömuttag i de informella lärandemiljöerna varje paus. Högskolan kan inte kräva att studenterna har de senaste modellerna med god batterikapacitet. Därför poängterar lärarna att en sådan till synes icke-pedagogisk fråga som antalet strömuttag i en undervisningsmiljö får konsekvenser för studenternas möjlighet att delta i aktiva moment där t.ex. en dator krävs.

Ljud- och ljusmiljön

Det är tydligt att lärarna i mycket hög grad uppskattar den ljud- och ljusmiljö som erbjuds i våra ALC-miljöer. De beskriver det som att miljön karakteriseras av ljuddämpning via mattor, tyst och behaglig eller god akustik samt vacker färgsättning som bidrar till en positiv helhetsupplevelse. Det finns naturligt ljus via fönsterpartier i ALC-salarna (J517 undantagen). Övriga ljuskällor har mjukt och varmt ljus och det går att justera ljusstyrkan – i M401 går det till och med att lysa upp en specifik grupp som till exempel redovisar något för övriga. Sammantaget skapar ljud- och ljusmiljön en atmosfär som upplevs som trivsam, fräsch, modern, lugn, varm, inbjudande och trevlig, något som lärarna uppger bidrar till en öppen och inkluderande stämning i rummen.

Varför lärare väljer att undervisa i ALC-miljöer

Huvudanledningen till att de intervjuade lärarna väljer att bedriva undervisning i ALC-miljöer är pedagogisk. Samtliga lärare motiverar sitt val av lärosal utifrån en syn på lärande och

[8] Sedan rapporten påbörjades har även J517 designats för hybrid undervisning.

undervisning som de upplever ALC-miljöerna stödjer. De pedagogiska skälen kan delas upp i underkategorier som har att göra med: undervisningsformer, studenters lärande och engagemang, möblering, bekvämlighet och trivsel samt tekniska möjligheter.

Undervisningsformer

De intervjuade lärarna vet vilka undervisningsformer som en ALC är designad för och väljer salen utifrån det. De har ett pedagogiskt upplägg där de ser lärande som socialt och att det sker i interaktion, gärna med andra studenter. ALC-miljöer stödjer just undervisningsformer som är präglade av kommunikation, interaktion och samarbete eller som någon av lärarna uttryckte det: ”när de ska pröva, reflektera och bearbeta innehåll”. Det innebär att lärarna väljer dem när de har planerat för workshops, för diskussioner och för grupparbeten.

Ett perspektiv som spelar in är att flera av ALC-miljöerna är designade för att på ett enkelt sätt kunna växla mellan olika undervisningsformer. Det gäller framför allt M401, som i sin design har tre grundformer för undervisning: föreläsning, grupparbete och hybrid. Lärarna poängterar just denna flexibilitet mellan olika undervisningsformer, det vill säga att det enkelt går att växla mellan till exempel föreläsning och gruppdiskussion. Det gäller även A608 och A604, som enkelt går att möblera om mellan föreläsning, seminarium och grupparbete, genom att borden är lätta och stolarna har hjul. Även om grundmöbleringen är i grupper så går det relativt snabbt att möblera om till biosittning eller till hästskoformation.

Studenters lärande och engagemang

Lärarna poängterar hur ALC-miljöerna stödjer och påverkar studenternas lärande. De som väljer ALC vill att studenterna ska vara aktiva. Några använder ett flippat upplägg där studenter förberett sig hemma och sedan diskuterar och bearbetar innehållet i undervisningen. Andra arrangerar workshops eller gruppseminarier. Miljön i sig främjar studentaktiverande undervisning och det blir naturligt att studenter sätter sig nära varandra. Lärarna lyfter fram att studenterna blir engagerade och att även vi lärare blir engagerade – att rummets design är engagerande i sig.

Möblering

En ALC-miljö är redan anpassad för arbete i grupp vilket är en av huvudanledningarna att lärare väljer den. Lärarna beskriver hur möbleringen i grupper sparar tid, eftersom varken de eller studenterna behöver använda tiden till att möblera om för att åstadkomma det undervisningsupplägg som är tänkt. Lärarna talar inte bara om tidseffektivitet i relation till möbleringen utan också om hur möbleringen i grupper möjliggör en effektiv handledning när den sker i grupp.

Bekvämlighet – trivsel

En faktor som spelar roll vid val av ALC-sal är hur mycket material en lärare behöver bära med sig till lärosalen. De lärare som har mycket att bära väljer av praktiska skäl den ALC-miljö som ligger närmast det egna kontoret eller som det är enklast att ta sig till. Lärarna uppger också att de trivs i lokalerna. De säger att det känns bra att vara i de här rummen när de undervisar, att de helt enkelt är trivsamma.

Tekniska möjligheter

Lärarna lyfter fram att den teknik och de resurser som finns i ALC-miljöerna är viktiga i valet av undervisningsmiljö. De lärare som vill bedriva hybridundervisning väljer M401 utifrån att tekniken stödjer den undervisningsformen. Den lärosalen är designad så att distansstudenter enkelt inkluderas. Att det finns en bildskärm vid varje bord (J517) gör att lärare som har behov av

att kunna visa exempel eller instruktioner för varje studiegrupp väljer den lärosalen. Det är just möjligheten att projicera innehåll som varje grupp kan samlas kring och bearbeta tillsammans på bildskärmen som avgör valet av salen. Lärare tycker även att det är viktigt att det finns mikrofoner (M401 & J517), vilket underlättar när läraren ska återsamla alla grupper eller när olika studiegrupper ska redovisa.

Hur teknik och andra resurser används i ALC-miljöerna

Inledningsvis är det viktigt att nämna att tekniken som finns i ALC-miljöerna inte nödvändigtvis är avgörande för lärare när de väljer dessa lärosalar, snarare är det möbleringen och miljön i stort som avgör. De intervjuade lärarna poängterade att de använder tekniken selektivt och medvetet. Lärarna talar om hur de föredrar analoga metoder och uppmuntrar studenterna till att använda papper eller whiteboard och penna, eftersom det oftast går snabbare och är mer flexibelt än att till exempel koppla upp en laptop. Alla är medvetna om de resurser och möjligheter som finns, men väljer att använda den digitala tekniken sparsamt och vid behov.

Den resurs som i princip alla nämner som en viktig del av sin undervisning och som studenterna gärna använder för bearbetning av innehåll är att det finns god tillgång till gemensamma skrivytor i form av whiteboardar. Lärarna har undervisningsupplägg som uppmuntrar till användning av gemensamma skrivytor men studenterna använder även whiteboardarna spontant under till exempel workshoppar eller grupparbeten.

Bildskärmarna är en annan resurs som alla lärare använder i sin undervisning men företrädesvis för att själva presentera eller visualisera innehåll vid föreläsningar och genomgångar. Denna användning skiljer sig ju inte från hur bildskärmar används oavsett typ av lärosal. Lärarna kommenterar dock det faktum att det framför allt är de som använder och styr skärmarna och poängterar att här finns potential för utveckling av den egna undervisningen. Lärarna ger emellertid exempel på hur bildskärmarna används av studenterna vid läraktiviteter som kamratgranskning, lösning av uppgifter och presentation av egna arbeten men det är inte alls lika vanligt.

Både J516 (Loftet) och M401 (ALC-gradäng) är utrustade med mycket teknik (M401 = Hörslinga, Mikrofon, Hybridmöte, TV, ALC-sal, Whiteboardtavla och J517 = Hörslinga, Högtalare, Mikrofon, HDMI till Laptop, TV, ALC-sal). Trots detta uppger lärarna att de inte använder alla de möjligheter som finns, utan utgår enbart utifrån de behov de har i sin undervisning. De vet att det finns stora tekniska möjligheter men låter sig inte styras av det. De ser resurserna som stöd i den undervisning de vill iscensätta. Bland de intervjuade lärarna finns någon lärare som använder den hybridmöjlighet som M401 erbjuder, men det är ovanligt. Det finns också lärare som använder möjligheten med riktat ljus (M401) för aktiva grupper, men även det är ovanligt. Vanligare är att mikrofonerna används – det finns både de lärare som ser det som ett självklart stöd i undervisningen och de som inte alls ser något behov av det.

Lärarnas reflektioner kring studenternas upplevelse

I intervjuerna framkom att lärarna upplever att studenter är väldigt positiva till undervisning i ALC-miljöer. Lärarna uppfattar det som att studenterna ser dessa lärosalar som exklusiva och akademiska och att de trivs där. De uppger att studenterna använder ord som ”härlig”, ”skön” och ”lugn” om salarna och att studenterna känner sig avslappnade i de här miljöerna. Lärarna upplever att det skapas en trygghet i kursgruppen och att möbleringen bidrar till att de känner sig bekväma. En lärare nämner att studenter med talängslan vågar delta när undervisningen

sker i en ALC-miljö och en annan tar upp att studenterna även använder salarna utanför schemalagd tid för att plugga eller förbereda sig.

Förutom att ALC-salarna bidrar till att skapa trivsel ökar aktivitetsnivåerna hos studenterna rejält i och med att rummen inbjuder till samarbete och kommunikation – studenterna förstår direkt hur undervisningen ska gå till. Lärarna lyfter fram att studenterna både blir mer aktiva och delaktiga men också mer fokuserade. De reflekterar över att gruppstorleken om 4–6 personer kan bidra till att öka engagemanget hos studenterna och viljan att arbeta tillsammans. Lärarna ger exempel på att de ser hur studenterna aktivt deltar i samtal och diskussioner och att studenterna vill och vågar ställa frågor. En bidragande faktor till att studenter med lätthet pratar och ställer frågor är den fysiska närhet som skapas i ALC-miljöer genom möbleringen. Det blir nära till kurskamrater och det blir relativt nära till läraren oavsett var i rummet en student sitter. Rummen inbjuder till att läraren rör sig på ett sätt så att hen alltid är nära studenterna. Dessutom poängterar lärarna att det verkar som att studenter hellre sätter sig tillsammans med någon i en sådan här miljö än för sig själv även om det finns avskilda lediga platser, något som inte är självklart i andra lärandemiljöer.

Lärarna tar även upp att de i viss mån ser skillnader i studenternas prestation. Exempel som tas upp är att eftersom studenterna har kunnat arbeta gemensamt med problemlösning och läraren har kunnat vara närvarande under denna process har studenternas inlämningar avsevärt förbättrats. Ett annat exempel när studenterna förbättrat sina prestationer handlar om presentationer, där lärare sett att de i högre utsträckning vill delta eftersom miljön stödjer presentationsformatet på ett annat sätt än andra lärosalar. Det finns dock vissa utmaningar med ALC-miljöerna som kan påverka studenternas prestation och lärarens möjlighet att bedriva gruppbaserad undervisning. Bland annat nämns att högpresterande individualister inte alltid uppskattar den här typen av undervisning och kan ha svårt att acceptera och anpassa sig till den.

Konklusion

Det går att dra åtminstone två olika typer av slutsatser utifrån det som framkommer i analysen av bokningsdata och intervjuerna med lärare. En empirisk slutsats är att ALC-salarna faktiskt används i hög utsträckning, av många olika individer och till många olika ändamål. Det går att säga att investeringarna har resulterat i miljöer som de facto används, inte i tomma prestigeprojekt. En analytisk slutsats är att det som verkar vara mest betydelsefullt är kombinationen av gruppmöblering, flexibilitet, skrivytor, närhet och en trivsam fysisk miljö, inte nödvändigtvis den avancerade tekniken. Det innebär i så fall att de ekonomiska kostnaderna för utveckling av fler ALC-miljöer inte behöver bli orimligt höga.

Utvärderingen visar att ALC-miljöerna vid Högskolan i Borås är etablerade och används för en bred variation av aktiviteter. Under 2024 genomfördes totalt 791 bokningar motsvarande 2329 timmar, där kursverksamhet utgjorde den största delen av användningen. Samtidigt används salarna för högskolepedagogisk kompetensutveckling och för olika typer av möten, vilket visar att miljöerna har fått betydelse långt utanför den reguljära undervisningen. ALC-salarna har bokats av såväl samtliga akademier som verksamhetsstöd och rektorsfunktion och användningen omfattar ett stort antal program, studentgrupper och individer. Utvärderingen ger därmed en bild av undervisnings- och lärandemiljöer som har blivit en integrerad del av lärosätets verksamhet.

Intervjuerna visar samtidigt att det inte i första hand är den avancerade tekniken som gör att lärare väljer att undervisa i en ALC-miljö. Den faktor som återkommer mest konsekvent är i stället rummets utformning. Möblering i grupper, möjlighet till rörelse, tillgång till gemensamma skrivytor samt en ljud- och ljusmiljö som upplevs som trivsam och inkluderande framträder som de viktigaste egenskaperna. Lärarna beskriver hur dessa kvaliteter skapar förutsättningar för dialog, samarbete, handledning, seminarier och workshops – aktiviteter som främjar studentaktivering i undervisningen. Resultaten talar därför för att det är miljöns pedagogiska design som är den centrala framgångsfaktorn snarare än mängden teknik i rummet.

Utvärderingen pekar också på att den vanligaste uppdelningen mellan så kallade high-tech- och low-tech-salar riskerar att förenkla bilden av vad som faktiskt är betydelsefullt. En mer relevant distinktion tycks vara graden av flexibilitet i miljön. Möjligheten att snabbt växla mellan olika undervisningsformer, att låta studenter arbeta i grupp och att anpassa rummet efter aktivitetens syfte framstår som viktigare än omfattningen av den tekniska utrustningen. Detta innebär dock inte att tekniken saknar betydelse. För vissa undervisningsupplägg är den avgörande. Bildskärmarna vid varje gruppbord i J517, hybridfunktionaliteten i M401 och tillgången till mikrofoner är exempel på resurser som i vissa situationer är direkt styrande för valet av undervisningslokal. Tekniken kan därmed ses som en pedagogisk förstärkare snarare än som den grundläggande orsaken till att lärare väljer ALC-miljöer.

En annan slutsats som framträder är att det finns ett avstånd mellan rummens potential och deras faktiska användning. Lärarna känner till att flera av salarna erbjuder omfattande tekniska möjligheter men använder endast de resurser som de uppfattar stödjer det egna undervisningsupplägget. Detta kan tolkas som att lärare i första hand utgår från pedagogiska behov och därefter väljer de verktyg som är relevanta. Samtidigt väcker resultaten frågor om hur lärosätet bäst informerar om salarnas möjligheter och hur utvecklingsinsatser kan utformas för att stödja en mer medveten användning av de resurser som redan finns tillgängliga.

Slutligen visar utvärderingen att närhetsprincipen sannolikt har betydelse för användningen. Bokningsmönstren indikerar att lärare ofta väljer de ALC-miljöer som ligger i nära anslutning till den egna undervisningen eller arbetsplatsen. Om ambitionen är att fler lärare och studenter ska få möjlighet att erfara denna typ av undervisnings- och lärandemiljö talar resultaten därför för att utvecklingen inte enbart bör handla om enskilda specialiserade lokaler, utan också om hur pedagogiskt stödjande miljöer distribueras över campus som helhet.

Framåtblick

Utvärderingen visar att Högskolan i Borås under närmare ett decennium successivt har byggt upp erfarenhet av att planera, utforma och använda lärandemiljöer som stödjer studentaktivitet. Erfarenheterna från J517, A604, A608 och M401 utgör därmed ett värdefullt kunskapsunderlag för framtida utvecklingsarbete. Snarare än att frågan enbart handlar om att skapa fler ALC-salar handlar nästa steg om att fördjupa förståelsen för vilka egenskaper i en lärandemiljö som gör störst skillnad för undervisning och lärande. Utifrån detta förslås följande tre utvecklingsområden: (1) Uppföljningar för att bygga kunskap, (2) Successiv utveckling av befintliga undervisnings- och lärandemiljöer och (3) Koppling mellan pedagogisk utveckling och undervisnings- och lärandemiljöer.

Uppföljningar för att bygga kunskap

Ett första utvecklingsområde handlar om systematisk uppföljning. Den här utvärderingen bygger på bokningsdata och intervjuer genomförda vid ett specifikt tillfälle. För att följa utvecklingen över tid skulle lärosätet kunna utveckla en enkel modell för kontinuerlig insamling av erfarenheter från både lärare och studenter. På så sätt kan kunskap om hur olika miljöer används gradvis byggas upp och användas som underlag för framtida investeringar och prioriteringar. Modellen utvecklas lämpligen i ett tvärprofessionellt sammanhang som till exempel GUL-gruppen. Formerna för datainsamling behöver diskuteras och eventuellt prövas – det väsentliga är att den sker kontinuerligt.

Successiv utveckling av befintliga undervisnings- och lärandemiljöer

Ett andra utvecklingsområde handlar om att undersöka hur fler undervisningsmiljöer kan göras pedagogiskt flexibla utan att omfattande ombyggnationer krävs. Resultaten i denna rapport antyder att faktorer som möblering, gemensamma skrivytor, tillgång till ström samt en god ljud- och ljusmiljö kan ha minst lika stor betydelse som omfattande tekniska installationer. Graden av flexibilitet visar sig vara en väsentlig faktor. Detta öppnar för möjligheten att stegvis utveckla fler undervisnings- och lärandemiljöer utifrån redan befintliga lokaler och resurser.

Kopplingen mellan pedagogisk utveckling och undervisnings- och lärandemiljöer

Ett tredje utvecklingsområde gäller kopplingen mellan undervisnings- och lärandemiljö och pedagogisk utveckling. Erfarenheterna från bland annat Projekt Loftet (framtagandet av J517) visade tidigt vikten av att kombinera fysisk miljö med pedagogiskt och tekniskt stöd. Resultaten från denna utvärdering pekar i samma riktning. Om potentialen i miljöerna ska tas till vara fullt ut behöver utvecklingen av lokaler fortsatt gå hand i hand med möjligheter för lärare att pröva, diskutera och utveckla undervisningsformer som bygger på studentaktivitet, samarbete och delaktighet. Ett möjligt steg skulle kunna vara att skapa ett ’Learning Lab’[9] eller andra miljöer där undervisning, experimenterande och erfarenhetsutbyte kan mötas.

Sammantaget visar utvärderingen att lärandemiljöer spelar roll. De påverkar vilka aktiviteter som blir möjliga, hur lärare och studenter möts och vilka former av lärande som uppmuntras. Framtidens utveckling av lärandemiljöer vid Högskolan i Borås bör därför inte enbart ses som en lokalfråga, utan som en strategisk utbildningsfråga där fysisk miljö, pedagogik och teknik utvecklas i samspel.

Referenser

Högskolan i Borås – mål och strategier 2021–2025 (Dnr 601–20)

Idéprojekt kring våra lokaler som stödjer ett attraktivt lärosäte – Lärandemiljö (Dnr 069–22)

Projekt Loftet – ett rum för lärande på Högskolan i Borås (Dnr 178–16)

Talbert, R. & Mor-Avi, A. (2019). A space for learning: An analysis of research on active learning spaces, *Heliyon, 5*.

[9] Ett Learning Lab kan sägas vara en pedagogisk testmiljö där syftet är att lärare genom att pröva utvecklar kunskap om hur rum, pedagogik och teknik kan användas för att skapa en optimal lärandemiljö, (jfr Örebro universitet https://www.oru.se/om-universitetet/hogskolepedagogiskt-centrum/perspektiv/larmiljoer/learning-lab/)